

RIKOS ETSIVIEN VAPAA PÄIVÄ

TAUNO YLIRUUSI

Tauno Yliruusi

Rikosetsivien vapaapäivä

SAGA Egmont

Rikosetsivien vapaapäivä

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1963, 2020 Tauno Yliruusi and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727103990

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Kirje asianajajalle

Varatuomari H. Mäntylä

Helsinki

Lähetän oheisena sen selostuksen, josta oli puhe. Toivottavasti siitä on apua. Vakuutan, että jokainen sana on totta, niin uskomattomalta kuin se saattaa tuntuakin.

Mitä mielentilatutkimukseen tulee, olen jo ilmoittanut kantani. Kieltäydyn siitä ehdottomasti. Minä *en* ole hullu. Maailmassa tapahtuu paljon sellaista, mitä ei voi käsittää tai minkä käsittäminen on vaikeata. Se että silloin kuulustelussa puhuin niin kuin puhuin johtui siitä, etten ollut vielä täysin tointunut kokemistani järkytyksistä. Täällä minulla on ollut hyvää aikaa ajatella asioita ja nyt olen taas aivan rauhallinen.

Toivon että voisitte lukea kertomukseni kokonaisuudessaan oikeudessa vaikka siitä tulikin hiukan pitkänlainen. Samalla kiitän Teitä kaikesta, mitä olette jo tehnyt hyväkseni.

Kunnioittavin terveisin

G. J. Marttila

P.S. Pyydän anteeksi edellistä kirjettäni.

Sama

Ensimmäinen luku

Tulimme sinne aikaisin aamulla. Kello ei ollut vielä puolta seitsemää. Mikä kurja aamu. Olimme unisia ja äreitä kömpiessämme 'Mustan Maijan' peräovesta kivikovaksi jäätyneelle lumettomalle maantielle, ja Laurila oli ainoa joka naurahti kun Mäkinen sanoi, ettei mikään vedä vertoja aikaiselle herätykselle sunnuntaiaamuna.

Oli joulukuu, vain säkissä on yhtä pimeää kuin joulukuussa. Missään ei näkynyt edes talojen valoja. Kuitenkin olimme vain puolen tunnin automatkan päässä Helsingistä. Yhtä hyvin olisimme voineet olla Lapissa. Minulla on lapsesta saakka ollut vaistomainen vastenmielisyys pimeitä korpimaisemia kohtaan, enkä ole koskaan mielelläni noussut pohjoiseen menevään junaan. Tampere on pohjoisin paikka missä olen käynyt, silloinkin oli kesä.

Manki tuli autosta viimeisenä. Hän oli sanonut, että Jaakonlinnan lähin naapuri oli puolen kilometrin päässä oleva matkustajakoti.

Katselin vihaisesti hänen selkäänsä. Olisin mieluummin viettänyt sunnuntain kotona maalaustelineeni ääressä. Olin ajatellut käyttää tämän vapaapäivän maalaukseni viimeistelyyn, halusin vihdoinkin saada sen valmiiksi. Mutta se ei sopinut Mankin suunnitelmiin. Ylimalkaan hänen suunnitelmansa menivät aina ristiin minun suunnitelmieni kanssa.

Hänen mielestään me tarvitsimme ylimääräistä opetusta. Hän oli valmis uhraamaan oman sunnuntainsa voidakseen pilata meidän sunnuntaimme, voidakseen luennoida meille meidän tyhmyydestämme ja laiskuudestamme. Se että niin monta murhaa oli jäänyt selvittämättä oli muka meidän syymme.

Mankissa itsessään ei tietenkään ollut mitään vikaa. Hänhän oli niin lahjakas, niin viisas ja tarmokas, rikospoliisin ylivoimaisesti etevin komisario, suorastaan nero – omasta mielestään. Minulla, ja pelkään että monilla muillakin, oli kuitenkin hiukan erilainen kuva.

Hänen äänensä oli ollut tavallistakin pirullisempi, jollakin lailla suorastaan perkeleellinen kun hän oli sanonut perjantaina: ”Kuinkahan olisi, jos me kaiken tämän turhan rehkimisen jälkeen viettäisimme sunnuntaina oikein kunnon vapaapäivää? Voimme tehdä pikku huviretken sinne Jaakonlinnan huvilalle ja samalla ikään kuin kerrata eräitä asioita, jotka herroilta näyttävät unohtuneen.”

Se oli hänen käsityksensä vapaapäivästä, ja minun tuskin tarvitsee enää sanoa, että se hiukan poikkesi siitä mikä minulla oli.

Manki käveli autoa ajaneen konstaapelin luokse, kuulin hänen antavan määräyksen hakea meidät illalla kello 22.00. Konstaapeli teki kunniaa ja hyppäsi autoon. Katselin haikein mielin miten

auto kääntyi ympäri ja hävisi pimeyteen. Puolen tunnin kuluttua hän on Helsingissä, ajattelin, ja Helsinki merkitsi minulle tuona hetkenä samaa kuin elämä.

Lähdimme vaiteliaina astelemaan Mankin perässä. Meitä oli kahdeksan: Manki, Talvia, Aro, Laurila, Linkola, Mäkinen, Oulainen ja minä.

Talvia oli ylietsivä. Hän oli päättään pitempi lyhyttä ja tanakkaa Mankia ja muutenkin tämän vastakohta. Minulla oli aina hänet nähdessäni sellainen tunne, että hän oli hyvä ihminen. Hän puhuikin lempeästi ja katsoi silmiin, mitä Manki ei suinkaan tehnyt. Sitä paitsi hän oli kaikille yhtä ystävällinen, murhaajillekin. Näin hänen kerran keskustelevan miehen kanssa, joka oli surmannut neljä ihmistä, enkä koskaan unohda tuota näkyä. Oli kuin siinä olisi poliisin ja rikollisen asemasta ollut pappi ja rippilapsi, kaksi ihmistä, jotka ymmärsivät toisiaan. Murhamies, alle kahdenkymmenen oleva rikas nuorukainen kertoi rauhallisesti, miten hän oli tehnyt murhat vain huvin vuoksi, vain välttääkseen lopullisen ikävystymisen ja Talvia kuunteli häntä yhtä rauhallisena lempeä ilme silmissään. Myöhemmin hän kävi usein tapaamassa nuorukaista vankilassa. Kerrottiin, että hän saattoi joskus viipyä tuntikausia tämän sellissä.

Olin kuullut, että Talvia oli aikaisemmin ollut toisenlainen, mutta koettuaan uskonnollisen herätyksen kodittomien hyväksi järjestetyssä joulujuhlassa Messuhallissa hän oli muuttunut. Hän oli ollut siellä virantoimituksessa.

Muistaakseni Aro oli maininnut minulle asiasta, ja olin silloin ajatellut, ettei sellainen herätys olisi ollut pahitteeksi Mankillekaan, jonka arvovalta perustui taitavasti ylläpidettyyn pelkoon, häikäilemättömyyteen ja kovuuteen. Manki oli

sotilaallinen luonne, kuri ja järjestys olivat hänelle kaikki kaikessa. Hän oli kunnostautunut talvisodassa, kohonnut reservimajuriksi. Jotkut puhuttelivat häntä yhä majuriksi, mistä hän oli mielissään. Luulen ettei hän ollut koskaan täysin vapautunut sodanaikaisesta roolistaan. Hän oli vieläkin enemmän upseeri kuin poliisi. Kun hän astui huoneeseen, kohensivat kaikki ryhtiään. Hän piti siitä. Hän uskoi omistavansa Suomen terävimmät aivot, siinä suhteessa hän muistutti erästä kersanttia, joka oli tehnyt elämäni helvetiksi sotaväessä.

Mankilla oli vähän todellisia ystäviä, sellaisia kuin Talvia. Väitettiin että Talvian uskollinen kiintymys esimieheensä johtui siitä, että hän oli kerran pelastanut tämän hengen. Hän oli kiskonut Mankin avannosta. Luonnonlain pakosta ihminen kiintyy siihen, minkä hän pelastaa kuolemalta. Mutta samalla hän asettaa tuon toisen harteille ikuisen kiitollisuudenvelan taakan.

Maantieltä oli huvilalle vain kolmisenkymmentä metriä. Korkeiden kuusien ympäröimä rakennus kohosi tummana möhkäleenä pimeää taivasta vasten. Se näytti yhtä kuolleelta ja tyhjältä kuin metsä.

Olin kuullut paljon Jaakonlinnan huvilasta, mutta mielikuva, joka minulle siitä oli syntynyt, ei vastannut lainkaan todellisuutta. Se ei totisesti näyttänyt huvilalta. Pikemminkin se oli jonkinlainen linnan ja maalaistalon välimuoto, kömpelön näköinen kaksikerroksinen talorumilus, sekasikiö, jonka suunnittelijalta oli täytynyt puuttua sekä suhteellisuus- että kauneustaju. Sisäänkäytävän molemmin puolin oli kaksi pylvästä, joiden tarkoituksena kaiketi oli antaa rakennukselle herraskartanon leima. Katon kummassakin päässä oli omituinen kellotapulua muistuttava harjake. Oli liian pimeää, jotta olisi

voinut selvästi nähdä minkä värinen talo oli, minusta tuntui että se oli vihreä.

Pysähdyimme katselemaan sitä.

– Komea talo, Manki sanoi.

Oulainen kohautti olkapäitään.

– Huomaa, että Kaarela on itse piirtänyt sen.

Laurila tuli viereeni. Hän vilkaisi minuun ja hymyili mutta ei sanonut mitään.

Minua puistatti, eikä se johtunut yksinomaan kylmästä. Ei se ollut myöskään pelkoa – ainakaan aluksi. Luulen että talon rumuus vaikutti minuun sillä tavalla. Minua on aina häirinnyt rumuus, ei vain ihmisissä vaan myös esineissä. En tarkoita ulkonaista, vaan sisäistä rumuutta, jonka – kuten kauneudenkin – koemme nähdessämme esineen ensimmäisen kerran. Se on esineen sielu, osa sen ihmisen sielusta, joka on tehnyt esineen.

Mieleeni muistuvat kertomukset, joita olin kuullut komisario Jaakko Kaarelasta, hänen nopeasta rikastumisestaan ja salaperäisestä katoamisestaan. Hän oli rakennuttanut Jaakonlinnan joskus 1920-luvulla saatuaan äkkiä jostakin paljon rahaa, todennäköisesti perinnön. Hän oli itse suunnitellut talon yksityiskohtia myöten. Siihen aikaan hän oli ollut vasta kaksikymmentäviisivuotias konstaapeli. Myöhemmin hänestä oli tullut komisario ja kymmenen vuotta sitten hän oli kadonnut. Laajoista etsinnöistä huolimatta hänestä ei ollut löydetty jälkeäkään. Jotkut uskoivat hänen paenneen vaimoan Amerikkaan, toiset tiesivät varmasti, että hän oli tehnyt itsemurhan hukuttautumalla järveen painot jaloissaan. Kolmas teoria oli, että hänet oli murhattu. Joka tapauksessa asia oli yhä selvittämättä – kuten muuten niin monet muutkin asiat.

Rouva Kaarela oli miehensä katoamisen jälkeen perustanut taloon täysihoidolan. Nainen, joka kuvattiin oikeaksi paholaiseksi, oli kuollut vuosi sitten. Hän oli testamentannut Jaakonlinnan poliisilaitokselle käytettäväksi rikosetsivien kesäviettopaikkana. Sisäasiainministeriö oli jo myöntänyt määrärahan huvilan perusteellista kunnostamista varten, se oli tarkoitus ottaa käyttöön ensi kesänä. Ajattelin että minä ainakaan en tulisi koskaan viettämään päivääkään kesälomastani Jaakonlinnassa.

Laurila nykäisi minua hihasta, lähdimme hitaasti kävelemään toisten luo. Manki pyysi Talvialta avaimen. Mäkinen raapaisi tulitikun ja sytytti savukkeen. Tulitikun valo heijastui erästä alakerran ikkunasta ja minusta tuntui kuin minua olisi tuijottanut suuri silmä.

– Mennään sisälle, Manki sanoi.

Täydellinen lukukokemus jokaiselle, joka nauttii kieroutuneista juonenkäänteistä ja klassisista suljetun huoneen mysteereistä!

Kun komisario Manki ja hänen kahdeksan luotettavaa rikospoliisiaan saapuvat Jaakonlinnan rauhalliseen maaseutuhuvilaan, he odottavat rentouttavaa viikonloppua, joka on omistettu etsiväntaitojen hiomiselle. Syrjäisessä huvilassa leikki muuttuu kuitenkin äkkiä todelliseksi painajaiseksi. Ensin yksi poliiseista löydetään kuolleenä, ja pian murhia tapahtuu lisää. Kuka poliisit on murhannut, ja saadaanko syyllinen kiinni ennen kuin on liian myöhäistä?

Rikosetsivien vapaapäivä on Tauno Yliruusin jännittävä 1960-luvulle sijoittuva dekkari.

Tauno Yliruusi (1927–1994) oli suomalainen kirjailija, joka kirjoitti erityisesti salapoliisi- ja jännitysromaaneja. Lisäksi Yliruusi kirjoitti näytelmiä, joita on käännetty yli 15 kielelle. Yliruusi työskenteli muun muassa STT:n toimittajana sekä Suomen YK-liiton pääsihteerinä.